

ցաքնները իր անհատական, ընկերային հատատալիքները և զանոնք ենթարկել իր խղճին։ Որպէսզի կարելի ըլլայ ապրիլ խորունկ, գործունեայ կեանք մը, անհրաժեշտ է որ մարդ ընդունի և կիրարկէ նախնեաց բարոյական, ընկերային կրօնական օրէնքները որոնք սկիզբէն ի վեր անհրաժեշտ նկատուած են։

Մեր մտքերը շարունակաբար պատեաններ ունեցած են, առաջինը անոնցմէ նախնական մարդոց հաւատալիքներով մատուցուածն է, և յաջորդաբար Ասիական, Յունական, Հռովմէական և Եգիպտական կրօններով։

Ամենէն մեծ ազդեցութիւնը անտարակոյս կուգայ Քրիստոնէութենէն և Տիեզերքին վերաբերմամբ նուազագոյն ազդեցութիւն բանեցնողը արդի և մակերեսային տեսակէտներն են։ Այս բոլորը իրենց զանազան մասերովը ներկայ են մեր մէջ. մեր արուեստի գործերուն, մեր յիշատակարաններուն, մեր հանդիսութիւններուն, մեր մտածութիւններուն մէջ կան ասոնք, ինչպէս որ չենք կրնար անտեսել մեր մարմինը այնպէս ալ չենք կրնար ազատագրել ինքզինքնիս անցեալէն։

Սորունկ մտածումը իր արմատները նետած պէտք է ըլլայ բնազդին մութ ընդերքին մէջ, մինչ իր յայտնութիւնները պիտի աշտարակուին գեղուղէջ ու յստակ, մըտքին պայծառ երկինքներուն մէջ։ Ան կը հպատակի տրամաբանութեան օրէնքներուն, գիտական տեսութիւններուն, որոնք իրենց ստուգութիւնը կ'ապացուցանեն իրենց տարած յաղթանակներով։ Կը յենի ի վերջոյ մարդկային աւանդութիւններու վրայ որոնք կը շարունակուին մինէ իւրաքանչիւրին մէջ։

Ա. Մ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՆՔԵՐ

Ս. ԾՆՈՒՆԴ

ՏԵՂԱԴՐԱԿԱՆ. — Ս. Աստուածածնի կամ Ս. Ծննդեան վանքը կը գտնուի Բեթղեհէմի մէջ, Յիսուսի ծնած այրին վրայ կառուցուած մեծ եկեղեցիին կից։ Վանքը ունի երկու տասնեակ սենեակներ Միաբանութեան և ուխտաւորներու բնակութեան համար. կը պարունակէ նաև եկեղեցի մը, երկրորդ յարկի վրայ, Ս. Աստուածածնի անունն նուիրուած։ Վանքը ամուր պարկով մը շրջապատուած է և ունի գեղեցիկ և օգտակար զիւրք։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ. — Ազգային աւանդութեան համաձայն մեր Տրդատ թագաւորը կառուցանել տուած է Բեթղեհէմի վանքը. — Տէր Յովհ., Ժամ. Պատմ. Ս. Երուսաղէմի, 1890, Ա. էջ 58, Հմմտ. Ալիւան, Հայպ. էջ 228։

Դ. դարէն սկսեալ հայը, «թողած իր կապարճը» (Յերոնիմոս), և առած իր խաչը, ուխտի կուգար Ս. Վայրերը, որոնց կարգին նաև Բեթղեհէմ, ուր ծնած էր աշխարհի Փրկիչը։

Բեթղեհէմ նախ Բիւզանդական և ապա Արաբական տիրապետութեան տակ կը մնայ մինչև ԺԱ. դարու վերջերը։

Խաչակիրները Բեթղեհէմ կը մտնեն 1098 Յունիս 5ին. — Տէր Յովհ. Ա. էջ 128։

1227ին կը շինուի Ս. Աստուածածնի մեծ տաճարին փայտեայ քանդակազարդ դուռը, որուն վրայ կը կարգացուի հետեւեալ արձանագրութիւնը. «Թվ. ՈՀՁ. կազմեցաւ դուռս Ս. Աստուածածնի ձեռամբ Տէր Աբրահամի և Տէր Առաքելի ի թագաւորութեան Հայոց Հեթմոյ որդւոյ Կոստոնդէի. Քրիստոս Աստուած ողորմի աշխատաւորաց»։

1263էն առաջ Բեթղեհէմ կ'այցելէ իբր ուխտաւոր Յովհաննէս Տուեցի, կամ Տալիսի, Արքեպս. Գարդմանայ. — Միաբ., էջ 384, Վարդան, էջ 201-4։

ԺՁ. դարէն ասդին տեղեկութիւնները կը շատնան վանքի մասին։ Ստորև ժամանակագրական կարգով կը յիշենք անունները այն տեսուչներուն որոնք պաշտօնա-

վարած են ի Բեթղեհէմ, և այն եղելու-
թիւններուն որոնց արձանագրութիւնները
կրցած ենք քաղել ժամանակակից կամ
յետնագոյն աղբիւրներէ:

1. — Սէր Վրդ. Եղիպսացի, 1510,
որդի Գրիգորի: Օրինական դատավարու-
թեամբ կը հաստատէ թէ Ծննդեան վան-
քին վերի սենեակը և անոր քարէ աստի-
ճանները վանքին մասը կը կազմեն և Հա-
յոց կը պատկանին. — Տէր Յովհ. Ա. էջ 241:

1622ին Գրիգոր Պարոնտէր պատրիարք
կ'ընդարձակէ Հայոց վանքը՝ յարակից կարգ
մը շէնքեր գնելով: Ան կը հաստատէ ուխ-
տաւորաց յատուկ իջևան, նաև փուռ և
սեղանատուն. շինել կուտայ ջրհորներ և
սենեակներ և կը կառուցանէ եկեղեցի մը
Ս. Աստուածածնի անունով:

1646ին կը յիշուին Ս. Ծննդեան վանքի
Միաբաններէն Տէր Վարդան, Տէր Հերապետ
և Տէր Սահակ. — Սիւրմ. Յուլիոս Զեռ.
Երուսաղէմի, էջ 105:

1653 թուին Գրիգ. Յովհաննէս Հիզանցի
կը յիշէ Սուրբ Ծննդեան ուխտի Միաբան-
ները, Տէր Դաւիթ, Տէր Պետրոս ժամարար,
Տէր Ղազար, հէրպետ Գասպար, միակեց
Պետրոս, և իր փոքրիկ որդին Սէթ. —
Զեռ. Ս. Յ. Թ. 1403, էջ 571:

2. — Տէր Պողոս Բաղեցի, 1680. —
Իբրև Միաբան կը յիշուին Տէր Գրիգոր Համ-
թեցի և Տէր Յովհաննէս Մոկացի. — Սիւր-
մէեան, Յուլիոս Զեռ. Երուսաղէմի, էջ 261:

1683. — Եղիա Վրդ. Զնքուչի իր անձ-
նական ծախքով շինել տուած է ջրհոր մը
Բեթղեհէմի վանքին մէջ. — Միաբ. էջ 120:

Նայն թուականին գրուած Երուսաղէմի
Պատմութիւն մը կը պարունակէ հետեւեալ
տեղեկութիւնները Ամենասուրբ Երրորդու-
թեան անունով կառուցուած եկեղեցիի մա-
սին, որ կը գտնուէր Ս. Աստուածածին ե-
կեղեցիին ներքև. — «Ունի Գ խորան, մի-
ջինն Ս. Երրորդութեան անուան, իսկ յաջմէ
և ահեկէ եղեալն, որոցն Զբեթեայ Յա-
կորայ և Յոհաննու Աւետարանչի անուան,
եւ ունի մեծամեծ լուսամուտս և գեղեցիկ
մարմարոնեայ սիւնս, որ ասի ի պատմու-
թեանց, թէ յառաջագոյն Զբորնիմոսի լա-
տինացոց վարդապետի դասատուն է եղեալ»
(Սիւրմ., 1931 էջ 236): Այս եկեղեցին կը
յիշատակուի մինչև 1735, անկէ յետոյ խա-
փանուած է և հողով լեցուած: Այդ հողերը

պարպուեցան 1929ին, Դուրեան Պատրի-
արքի հրամանով, և քանդակազարդ մար-
մարեայ սիւնները մէջտեղ հանուեցան (Հմմտ.
Աղաւնուհի, Հայկ. Հին Վանքեր, 1931,
էջ 247):

3. — Մխիթար Վարդապետ, 1692? —
Միաբ. էջ 295:

4. — Թովմա Աբեղայ, 1693-4. —
Միաբ. էջ 156:

5. — Տէր Խաչատուր Վանեցի, 1697. —
Սա Վանեցի Գրիգոր Երէջին օրինակելի կու-
տայ մէկ Խորհրդատետր և կը նուիրէ Ս.
Ծննդեան Տաճարին. — Զեռ. Ս. Յ. Թ.,
2262: Հմմտ. Աղաւնուհի, Միաբ. էջ 74:

1721ին Հաննա Վարդապետի ջանքերով
համաձայնագիր մը կը կնքուի երեք իրա-
ւակից ազգերու և տեղացիներու միջև
քրիստոնեայ վանքերը անիրաւ հարստա-
հարութիւններէ ազատելու համար. — Տէր
Յովհ. Ա. էջ 452:

1727ին Գրիգոր Պատրիարք Շղթայակիր
կը նորոգէ Ս. Աստուածածնի եկեղեցին և
երկու սեղան ևս կը կանգնէ յանուն Յով-
հաննու Կարապետին և Ստեփանոսի Նախա-
վային. — Բովանդակութիւն Ազգ. Սեպ-
հականութեանց, Երուսաղէմ, 1890, էջ
124-5, ծանօթ.:

1740ին Շղթայակիր շինել կուտայ Ս.
Աստուածածին եկեղեցիին մարմարեայ
բեմը, հոգաբարձութեամբ Գաբրիէլ Հարե-
ղայի. — Սաւալ. էջ 1299: Հմմտ. նաև
Տէր Յովհ. Բ. էջ 13:

1774 թուին վանքը կը կողոպտուի. —
Սաւ. էջ 794:

6. — Գալուստ Վրդ. Արեւելցի, 1781.
— Միաբ. էջ 59: — Դարձեալ 1817-1833.
— Զեռ. Ս. Յ. Թ. 2767:

7. — Կիրակոս Վրդ. Կիպրացի, +
1816. — Միաբ. էջ 209:

8. — Սարգիս Վրդ. Հանրեցի, 1828.
— Միաբ. էջ 461: Դարձեալ 1834-35. —
Զեռ. Ս. Յ. Թ. 2767:

9. — Նիքիմ Վրդ. Հանրեցի, 1836. —
Միաբ. էջ 139:

10. — Մարկոս Նպս. Փօրիւսեցի, 1838
-39. — Իր տեսչութեան առաջին տարին
մահտարաժամ կը պատահի ի Բեթղեհէմ,
որուն զոհ կ'երթան, ծաղիկ հասակի մէջ,
իրեն հայրենակից, Դպիր Աւետիք Աբգար-
եան, և Եղիշէ Վրդ. Մատթէոսեան: —
Զեռ. Ս. Յ. Թ. 2824 և 2767. — Տես նաև
Միաբ. էջ 259-260:

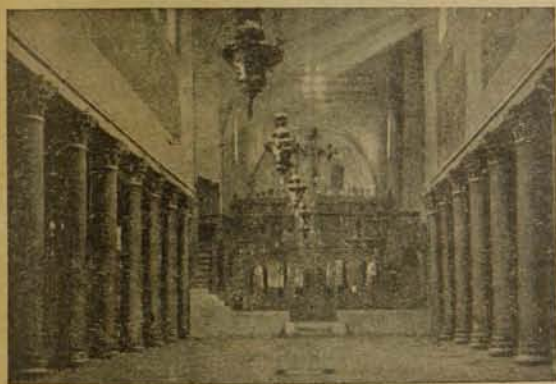
1842. — Ս. Ծննդեան Տաճարի սիւնաշարի գաւիթին մէջ գտնուող հայերէն արձանագրութիւններ և խաչքարեր կը ջնջուին հակառակորդներու ձեռքով. — Տէր Յովհ. Բ. էջ 516:

11. — Դեռոյ վարդապետ, 1843. — Միաբ. էջ 67:

12. — Թադէոս վրդ. Աւետիսեան, 1843. — Մարմարեայ քարերով շինել տուած է, 1848ին, Բեթղէհէմի Ս. Աստուածածին Եկեղեցիին մկրտութեան աւազանը. — Միաբ. էջ 150:

13. — Երեմիա վրդ. Միքայելեան, 1844. — Միաբ. էջ 137:

14. — Թադէոս վրդ. Պախալեան, 1847-8. — Միաբ. էջ 150:

15. — Սեփանոս վրդ. Թումանեան, Տիգրանակերտցի, 1856. — Միաբ. էջ 485: Հմտ. Ս. Թ. Զեռ. Թ. 3502, Տեսրակ Երզնց:

16. — Աբանաս վրդ. Ասուածասուրեան, Զէյթունցի, 1860-62. — Միաբ. էջ 11: Այս թուականէն սկսեալ իրարու յաջորդող տեսուչներու անունները արձանագրուած են մասնաւոր տոմարի մէջ:

17. — Մարտիրոս վրդ. Մյնկերցի, 1862-3. — Հմտ. Միաբ. 273:

18. — Փիլիպպոս վրդ. Նանարեան, Շամախեցի, 1863-6. — Հմտ. Միաբ. 512-3:

19. — Սրապիոն վրդ. Աբաբեկեան, Աղեքսանդրապոլցի, երեք անգամ վարած է Բեթղէհէմի վանքին տեսչութիւնը, 1866-7, 1881-2, և 1886-7. — Հմտ. Միաբ. 490:

20. — Կիրակոս վրդ. Սարգիսեան, Կէլիպոլուցի, երկու անգամ պաշտօնավարած է իբրեւ տեսուչ Բեթղէհէմի, 1867-8, և 1885-6. — Հմտ. Միաբ. 207:

21. — Թադէոս վրդ. Ասուածասուրե-

ան, Արաբկերցի, 1868-9. — Ծանօթ է իր Համաբարբառով, տպուած 1895-ին. — Հմտ. Միաբ. 149:

22. — Թովմա վրդ. Խանեմիսեան, Նաբեկցի, Երկիրց, 1869-72, և 1877-8:

23. — Յակոբ Եպս. Զավղավաթեան, Տիգրանակերտցի, 1872-3:

24. — Վարդան վրդ. Մամիկոնեան, Մալկարացի, 1873-4. — Հմտ. Միաբ. 504:

25. — Նղիա վրդ. Յովնանեան, վանեցի, 1874-6. — Հմտ. Միաբ. 120:

26. — Մեսրոպ վրդ. Գալազեան, վանեցի, Երկիրց, 1876-7, և 1879-80:

27. — Ղուկաս վրդ. Գաբրիէլեան, Բալուցի, 1878-9. — վանքին յիշատակ թողած է մթերանոց մը Բեթղէհէմի մէջ. — Միաբ. 238:

28. — Յակոբ վրդ. Սանասարեան, վանեցի, Երկիրց, 1879ին հինգ ամիս, 1882-5, և 1893-4. — Հմտ. Միաբ. 330:

29. — Խորէն վրդ. Փոքրուզաբեան, Ռոտոսթցի, Երկիրց, 1880-81, և 1887-8: վանքին յիշատակ թողած է մթերանոց մը Բեթղէհէմի մէջ. — Միաբ. 180:

30. — Գարեգին վրդ. Սազալեան, Սեւերեկցի, Երկիրց, 1881, և 1892-3. — Հմտ. Միաբ. 64:

31. — Գրիգորիս վրդ. Պոյանեան, Բաղիշեցի, 1888-90. — Հմտ. Միաբ. 101:

32. — Թովմա վրդ. Պետրոսեան, Տիգրանակերտցի, 1890-92. — Հմտ. Միաբ. 159:

33. — Նզնիկ վրդ. Պապայեան, Կ. Պոլսեցի, 1894-7. — Հմտ. Միաբ. 118:

34. — Անդրեաս վրդ. Միրզաեան, Բաղիշեցի, 1897-8. — Հմտ. Միաբ. 22:

35. — Մկրտիչ վրդ. Մարգարեան, Բաղիշեցի, 1898-900. — Հմտ. Միաբ. 306:

36. — Յովսէփ վրդ. Սողոմոնեան, Անտիոքացի, 1900-1901, և երկրորդ անգամ 1907-8. — Հմտ. Միաբ. 393:

37. — Մովսէս վրդ. Ոսկերիշեան, Խարբերդցի, 1901-5. — Հմտ. Միաբ. 310:

38. — Աբանաս վրդ. Արսլանեան, Մալաթիացի, 1905-6. — Հմտ. Միաբ. 11:

39. — Հմայեակ վրդ. Նրեցեան, Սասունցի, 1906-7. — Հմտ. Միաբ. 225:

40. — Պողոս վրդ. Շաննազարեան,

Տիգրանակերտցի, 1908-9. — Շինել տուած է ներքնայարկ սեղանատուն մը և վրան դահլիճ մը. — Սաւ. էջ 1300: Միաբ. 427-8:

41. — Վահան վրդ. Քեթիւեան, Սեւաստացի, 1909-1911, ընդհատաբար. — Հմմտ. Միաբ. 495:

42. — Սահակ վրդ. Սարգիսեան, Վանեցի, 1911-2. — Հմմտ. Միաբ. 446:

43. — Գեորգ վրդ. Ճանսըզեան, Մարաշցի, երկիցս, 1912-4, և 1934. — Հմմտ. Միաբ. 66: Սիրոն, 1947, էջ 318-9:

44. — Սերովբէ վրդ. Սամուէլեան, Թաւասցի, 1914-5. — Հմմտ. Միաբ. 468:

45. — Վրթանէս վրդ. Դասապեան, Զէյթունցի, 1915-8. — Հմմտ. Միաբ. 506: Սիրոն, 1939, էջ 31:

46. — Խորէն վրդ. Փոսոյեան, Քղեցի, երկիցս, 1918-22 և 1932. — Հմմտ. Միաբ. 180: Սիրոն, 1932, էջ 255: Վախճանած է 1944 Փետր. 23ին. — Սիրոն, 1944, էջ 48:

47. — Զաւէն վրդ. Վարժեան, Օվաճըզցի, 1922-7. — Հմմտ. Միաբ. 140:

48. — Աւոս վրդ. Սարգիսեան, Սեւերեկցի, 1927-9. — Հմմտ. Միաբ. 24: Սիրոն, 1927, էջ 191, և 1929, էջ 287:

49. — Վահան վրդ. Գեորգեան, Հաճի Հապիպլիցի (Անտիոք), 1929-32. — Հմմտ. Միաբ. 494:

50. — Տրդատ վրդ. Պերպերեան, Կեսարացի, 1932-4. — Հմմտ. Միաբ. 510:

51. — Սուրէն վրդ. Քեմմանեան, Կ. Պոլսեցի, 1934-41. — Հմմտ. Միաբ. 475: — Յիշատակելի պարագայ մըն է 1934ին մեծ տաճարին մէջ կատարուած պիղուճը, որ երևան բերաւ Կոստանդինեան շրջանէն ձնացած ընտիր մողայիքներ (Սիրոն, 1934, էջ 333-342): Իր տեսչութեան միջոցին կառուցուած է վանքին նոր զանգակատունը հայկական ոճով (Սիրոն, 1936, էջ 127, և 1937, էջ 64):

52. — Միւռոն վրդ. Կրնիկեան, Կ. Պոլսեցի, 1941-2. — Օրացոյց:

53. — Յովհաննէս վրդ. Էքմէկեան, Այնթապցի, 1942-3. — Վախճանեցաւ 1950 Մարտ 7ին. — Սիրոն, 1950, էջ 100:

54. — Հայկասեւ Աբդ. Տօնիկեան, Քիւսիսցի, 1943-5. — Օրացոյց:

55. — Մեսրոպ Աբդ. Տեփոյեան, Հազարացի (Տիգրանակերտ), 1946ին կոչուած է տեսչութեան Բեթղհէմի վանքին:

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ. — Բեթղհէմի վանքը աւելի կրօնական կեանքի նուիրուած միաբանութիւն մը ունեցած է քան թէ մշակութային, այդ պատճառաւ սակաւ են հոն կատարուած աշխատանքները: Կրնանք յիշել քանի մը գրիչներ միայն որ Ս. Ծնընդեան վանքին մէջ իրենց ապրած շրջանին սէր ունեցած են նաև գրիչ շարժելու:

Ա. — Վարդան Եպս. Բաբերդցի, 1361-77, որդի Կիրակոսի և Թաճէրի, աշակերտ Աւետիս խոտաճարակ Վարդապետի և Պետրոս Հայրապետի. — 1361ին Բեթղհէմի մէջ օրինակած է Աւետարան մը. — Միաբ. էջ 498:

Բ. — Ստեփանոս Երէջ Մոկացի, 1625-37. — Բեթղհէմի մէջ 1637ին կ'ընդօրինակէ մէկ Տօնացոյց. — Ս. Յ. Թ. 1733. — Միաբ. էջ 486:

Գ. — Յովհաննէս Խիզանցի, նշ. Գրիչ եւ Ծաղկող, 1627-61, որդի Տէր Յովանէսի և Ահլիի, աշակերտ Մինաս Կրօնաւորի. Բեթղհէմի մէջ օրինակած է.

1. — Քաղուածոյք Մասքէի Աւետարանին, 1633ին. — Միաբ. էջ 355:

2. — Ճաւոց, 1646ին, Պարոնտէր Գրիգոր Պատրիարքի հրամանով. — Ս. Յ. Թ. 15. — Սիւրմ., Յուլիան Զեռ. Երուսաղէմի, էջ 310:

3. — Աւետարան, 1646ին:

4. — Աւետարան, 1647ին, գրած է ի Ս. Ծնունդ և ծաղկած յերուսաղէմ, Յակոբ և Սիրուն եղբայրներու համար. — Զեռ. Ս. Յ. Թ. 2596:

5. — Տօնացոյց, 1653ին. — Ս. Թ. Թ. 1403.

6. — Շարակնոց, 1653ին, ի վայելումն որդւոյ իւրոյ Սեթայ. — Ս. Թ. Թ. 1403. — Միաբ. էջ 356:

Դ. — Թորոս Եպս. Հումթեցի, 1615-66. — Բեթղեհէմի մէջ օրինակած է.

1. — Հաւաքածոյ, 1655ին, որուն մէջ յիշատակադրած է եղբայրներու նախանձէն և Քանանու որդիներուն ահէն իր կրած մեծ տառապանքները. — Միաբ. էջ 160-161: Սամ. էջ Ժգ-Ժդ: Հմտ. Կիւլէսէրեան, Յուցակ Ձեռ. Անկիւրիոյ, էջ 386:

2. — Ասուածաւունջ, մասամբ, չուրջ 1656-8ին, որ կը գտնուէր Անկիւրիոյ Կարմիր Վանքը. — Միաբ. էջ 160: Հմտ. Յուցակ Ձեռ. Անկիւրիոյ, էջ 124 հհ.:

Ե. — Զաքարիա Գրիչ, օրինակած է մէկ Հին Կտակարան, զոր 1656ին յիշատակ դրած է ի սբ. Յակոբ՝ Զաքարիա Քրիստոսի, որ կրնայ ըլլալ նոյն ինքն գրիչը. — Ձեռ. Ս. Թ. Թ. 542. — Հմտ. Միաբ. էջ 145:

2. — Մարտիրոս Վրդ. Մշեցի, Գրիչ, 1701ին օրինակած է մէկ Նարեկ, Վանեցի Տէր Խաչատուր Կրօնաւորին համար. — Ս. Թ. Թ. 698. — Միաբ. էջ 273:

Է. — Յակոբ Աբղ. Յղնցի, որդի Գալուստի և Խանուսի, 1736-46: Օրինակած է Ս. Ծննդեան Վանքին մէջ,

1. — Նարեկ, 1736ին, ի բազում լաւ օրինակաց, բազմաշխատ երկամբք սրբագրութեամբ, զայլ և ալ օրինակսն ընդ միմիանս համեմատելով, զցայգ և զցերեկ անդադար արթնութեամբ և տքնութեամբ կալով, բազում սխալանս և պակասութիւնս բառից և բանից ուղղեցաք: — Ձեռ. Ս. Թ. Թ. 1452:

2. — Մեկն. Ժամակարգութեան եւ Պատարագի, 1737ին. — Ձեռ. Ս. Թ. Թ. 1252. — Միաբ. էջ 314:

Ը. — Տէր Մինաս Մոկացի, 1818ին օրինակած է փոքր Քարոզգիրք մը. — Ձեռ. Ս. Թ. Թ. 2553:

Թ. — Ստեփան Աբղ. Թովմանեան, Տիգրանակերտցի, 1856ին գրած է մէկ Տեսակ Երգոց, 46 էջ, վերջին 11 էջերը հայտառ տաճկերէն. — Ս. Թ. Թ. 3502. — Հմտ. Միաբ. էջ 485:

Ժ. — Աւետիս Վրդ. Յովհաննէսեան, 1842-1913. — Օրինակած է 1896ին, մէկ ձառագրութիւն, Սահակ Եպս. Պապանանի. — Ձեռ. Ս. Թ. Թ. 2756: — Հրատարակած է նաև քանի մը գրքոյկներ. — Միաբ. էջ 44:

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

Երուսաղէմ, 31 Դեկտեմբեր 1952

Նորին Սուրբ Օծուքին

Գէորգ Զ.

Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

Էջմիածին

Ձեռք Ս. Օծուքեան կը ներկայացնենք մեր ջերմակին շնորհաւորութիւններ Նոր Տարւոյ եւ Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ, մաղթելով Ձեզի երկար եւ երջանիկ կեանք եւ Հայց. Առաք. Ս. եկեղեցիին եւ սիրեցեալ հայրենիին բարգաւաճութիւն:

Տեղապան Առաք. Ս. Աթոռոյ
ԵՂԻՏԷ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Երուսաղէմ, 30 Դեկտեմբեր 1952

Նորին Վսեմութիւն

ԳԱԼՈՒՍՏ ՊԷՅ ԿԻԼՊԷՆԿԵԱՆ

Լիզպան

Նոր Տարւոյ եւ Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ Ձեռք Վսեմութեան կը ներկայացնենք մեր ջերմակին շնորհաւորութիւններ, մաղթելով Ձեզ երկար եւ երջանիկ կեանք մը:

Տեղապան Առաք. Ս. Աթոռոյ
ԵՂԻՏԷ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Լիզպան, 30 Դեկտեմբեր 1952

ԳԵՐ. Տ. ԵՂԻՏԷ ԱՐՔԵՊՍ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Տեղապան Ս. Աթոռոյ

Երուսաղէմ

Շնորհակալ եմ Ձեռք Գերաւանդութեան բաւեմադրութիւններուն ու շնորհաւորումին համար: Խնդրեմ ընդունեցէ՛ք Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ ամենաջերմ մաղթանքներս Ձեր եւ բովանդակ Միաբանութեան խաղաղութեան եւ երջանկութեան համար:

ԿԻԼՊԷՆԿԵԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ. — Բեթղեհէմի Վանքին տեսուչներուն և միաբաններուն գլխաւոր պարտականութիւնն է եղած անյիշատակ դարերէ ի վեր, եկեղեցական պաշտամունք կատարել Ս. Ծննդեան Տաճարին մէջ: Հայոց ազգի դարաւոր և նուիրական այդ իրաւունքները պաշտպանելու համար անոնք գիշեր ու ցերեկ չեն թերացած կատարելու իրենց հոգեւոր պարտականութիւնները: Այդ նուիրական իրաւունքները կը պահուին այսօր ալ ի գին բարձր գոհողութեանց:

Ն. ԵՊՍ. ԾՈՎԱԿԱՆ